

**UJEDINJENE
NACIJE**

Međunarodni sud za krivično
gonjenje lica odgovornih za
teška kršenja međunarodnog
humanitarnog prava počinjena
na teritoriji bivše Jugoslavije od
1991. godine

Predmet br. IT-03-69-T

Datum: 23. jul 2010.

Original: engleski

PRED PRETRESNIM VEĆEM I

U sastavu: sudija Alphons Orie, predsedavajući
sudija Michèle Picard
sudija Elizabeth Gwaunza

Sekretar: g. John Hocking

Odluka od: 23. jula 2010.

TUŽILAC

protiv

**JOVICE STANIŠIĆA
FRANKA SIMATOVIĆA**

JAVNO

**ODLUKA PO TREĆEM ZAHTEVU TUŽILAŠTVA ZA FORMALNO PRIMANJE
NA ZNANJE ČINJENICA O KOJIMA JE VEĆ PRESUĐENO**

Tužilaštvo

g. Dermot Groome

Branioci Jovice Stanišića

g. Geert-Jan Alexander Knoops
g. Wayne Jordash

Branioci Franka Simatovića

g. Mihajlo Bakrač
g. Vladimir Petrović

I. DOSADAŠNJI TOK POSTUPKA

1. Dana 5. januara 2010. godine, tužilac je podneo svoj treći zahtev za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno.¹ Dana 15. januara 2010. godine, Stanišićeva odbrana zatražila je produženje roka za dostavljanje odgovora na Zahtev. Dana 18. januara 2010. godine, Veće je odobrilo produženje roka i naložilo Stanišićevoj odbrani i Simatovićevoj odbrani da svoje odgovore dostave najkasnije 2. februara 2010. Zahtev za produženje roka i odluka Veća bili su saopšteni neslužbenim putem i ovim se unose u spis predmeta.

2. Dana 2. februara 2010. godine, Stanišićeva odbrana podnela je svoj odgovor.² Dana 3. februara 2010. godine, Simatovićeva odbrana dostavila je podnesak kojim se priključuje Stanišićevom Odgovoru.³

3. Dana 9. februara 2010. godine, tužilac je zatražio odobrenje da podnese repliku na Odgovor Stanišića i dodatnih nedelju dana da to učini.⁴ Dana 10. februara 2010. godine, Veće je odobrilo ove zahteve i strane u postupku o tome obavestilo neslužbenim putem. Dana 17. februara 2010. godine, tužilac je podneo svoju repliku.⁵

II. PODNESCI

A. Zahtev

4. Svojim Zahtevom tužilac traži da Veće formalno primi za znanje 392 činjenice o kojima je već presuđeno u Prvostepenoj presudi u predmetu *Krajišnik*⁶ (dalje u tekstu: predložene činjenice).⁷

¹ Treći zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno i Dodatak, 5. januar 2010 (dalje u tekstu: Zahtev).

² Odgovor Stanišićeve odbrane na Treći zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 2. februar 2010. (dalje u tekstu: Stanišićev Odgovor).

³ Priključenje Odgovoru Stanišićeve odbrane na Treći zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 3. februar 2010. (dalje u tekstu: Simatovićev Podnesak o priključenju).

⁴ Zahtev tužioca za odobrenje da podnese repliku na Odgovor Stanišićeve odbrane na Treći zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 9. februar 2010.

⁵ Replika tužioca na Odgovor Stanišićeve odbrane na Treći zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 17. februar 2010. (dalje u tekstu: Replika).

⁶ *Tužilac protiv Momčila Krajišnika*, predmet broj IT-00-39-T, Presuda, 27. septembar 2006.

5. Tužilac navodi da bi mu formalno primanje na znanje predloženih činjenica omogućilo da efikasno organizuje dokaze koje će izvesti na suđenju i time doprinese sudskoj ekonomičnosti.⁸ Tužilac takođe tvrdi da se formalnim primanjem na znanje činjenica o kojima je već presuđeno ni na koji način ne zadire u prava optuženih na pravično suđenje.⁹ Tužilac navodi da se predložene činjenice tiču krivičnih dela iz optužnice, da su jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati, kao i da ili nisu osporavane u žalbenom postupku ili, ako jesu, da su u žalbenom postupku potvrđene.¹⁰ Osim toga, tužilac tvrdi da nijedna od predloženih činjenica ne sadrži i ne odražava pravne zaključke Pretresnog veća, niti ukazuje na krivičnu odgovornost optuženih.¹¹ Konačno, tužilac navodi da se predložene činjenice odnose na istorijski, politički i vojni kontekst i događaje značajne za ovaj predmet, kao i na zločine koji su se dogodili.¹²

B. Stanišićev Odgovor

6. Stanišićeva odbrana najpre iznosi generalni prigovor na činjenicu da se tužilac kao sredstvom u ovom predmetu služi činjenicama o kojima je već presuđeno.¹³ Ona se protivi tužiocčevom pristupu, jer on gradi “svoju tezu protiv optuženog gotovo isključivo na temelju dokumentarnih dokaza”, i naglašava, između ostalog, da prihvatanje tolikog broja činjenica o kojima je već presuđeno na optužene stavlja preveliki teret pobijanja.¹⁴

7. Kao alternativu svojim generalnim prigovorima na primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, Stanišićeva odbrana traži od Veća da odbije primanje na znanje određenih predloženih činjenica,¹⁵ iz sledećih razloga:

⁷ Zahtev, par. 1, 5, 13.

⁸ Zahtev, par. 2.

⁹ V. Zahtev, par. 2, 12.

¹⁰ Zahtev, par. 9, 12.

¹¹ *Ibid.*

¹² Zahtev, par. 11.

¹³ Stanišićev Odgovor, par. 4, u kojem se upućuje na tvrdnje iz paragrafa 5-14 Odgovora odbrane na Zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 1. maja 2007. godine, kao i na Obaveštenje tužioca o Zahtevu za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 14. maja 2007. godine s Poverljivim dodatkom I, 29. maj 2007.

¹⁴ Stanišićev Odgovor, par. 5.

¹⁵ Predložene činjenice br. 1, 6-10, 12-15, 42, 44, 48-49, 52, 55-56, 95, 97, 109, 111, 112, 129, 131, 133, 135, 141-142, 145, 148, 154-156, 159-160, 162-164, 166-168, 190-192, 205-207, 212-213, 215, 217-219,

- (i) Veće ih je već formalno primilo na znanje u svojim ranijim odlukama;¹⁶
- (ii) suviše su neprecizne ili nedovoljno jasne;¹⁷
- (iii) bitno se razlikuju od formulacije u originalnoj presudi, ili pružaju lažnu sliku, ili su nejasne u ovom kontekstu;¹⁸
- (iv) odnose se na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženih;¹⁹

8. Stanišićeva odbrana navodi da, pošto se u optužnici, po svemu sudeći, tvrdi da su optuženi odgovorni za postupke svih srpskih snaga, uključujući paravojne formacije, sve predložene činjenice u kojima se konkretno navode paravojne formacije treba smatrati dokazima o delima i ponašanju optuženih.²⁰

9. Pored toga, Stanišićeva odbrana traži da se uz predložene činjenice dodaju izvesna pojašnjenja, kao i da se nekoliko dodatnih činjenica iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* formalno primi na znanje u cilju pojašnjenja jednog broja predloženih činjenica.²¹

C. Replika

10. U svojoj Replici, tužilac iz svog Zahteva povlači sledeće predložene činjenice: 1, 6-10 i 12-15.²²

239, 246, 249-251, 253, 256-261, 279, 282-286, 289-290, 293-295, 298, 301-303, 305, 308, 312, 316, 318-320, 325, 327, 337, 341, 343, 356, 362, 368-369.

¹⁶ Stanišićev Odgovor, par. 8, koji se odnosi na predložene činjenice br. 1, 6-10, 12-15.

¹⁷ Stanišićev Odgovor, par. 10-16, koji se odnose na predložene činjenice br. 42, 49, 52, 55, 56, 95, 97, 109, 111-112, 126, 133, 135, 141-142, 145, 154, 156, 159-160, 162-164, 166-168, 189-191, 205-207, 213, 215, 217, 246, 249-251, 253, 256-261, 279, 282-286, 289-290, 293-295, 298, 301-303, 305, 308, 312, 316, 318-320, 325, 327, 341, 343, 347, 362, 365, 368-369.

¹⁸ Stanišićev Odgovor, par. 17-24, koji se odnose na predložene činjenice br. 44, 129, 131, 155, 212, 218-219, 239.

¹⁹ Stanišićev Odgovor, par. 25-30, koji se odnose na predložene činjenice br. 56, 133, 141-142, 148, 154, 156, 159-160, 162-164, 166-168, 190-192, 213, 217, 249, 253, 256-260, 282-286, 289-290, 293-295, 298, 301-303, 305, 308, 312, 316, 318-320, 325, 327, 341, 343, 347, 362, 368-369.

²⁰ Stanišićev Odgovor, par. 26.

²¹ Stanišićev Odgovor, par. 31-32, kojima se nastoje pojasniti predložene činjenice br. 17, 26, 42-43, 138-140, 178-179, 200-201, 239-241, 245-246, 281-282, 299.

²² Replika, par. 2, 14.

11. Tužilac još jednom naglašava da su ostale predložene činjenice jasne, definisane i relevantne za ovaj predmet.²³ Takođe navodi da odbrana ima mogućnost da predloži dodatne činjenice o kojima je već presuđeno kako bi se predložene činjenice stavile u kontekst.²⁴

12. Tužilac se takođe bavi izvesnim brojem prigovora odbrane na konkretne predložene činjenice i izlaže svoj stav u vezi s više izmena predloženih činjenica, među kojima je i dodavanje novih predloženih činjenica o kojima je već presuđeno, što je predložila odbrana.²⁵

13. Još konkretnije, tužilac smatra da odbrana ima veoma široko shvatanje termina “dela i ponašanje optuženog”.²⁶ On tvrdi da bi ovaj termin trebalo koristiti u užem smislu i da on ne isključuje činjenice koje se tiču grupâ počinitelaca.²⁷ Tužilac naglašava da se neke od predloženih činjenica, uključujući one u kojima se pominje srpsko rukovodstvo u Beogradu, ne odnose neposredno na dela i ponašanje optuženih.²⁸ On dalje napominje da je Veće ranije formalno primilo na znanje neke činjenice o kojima je već presuđeno, a koje se odnose na “rukovodstvo bosanskih Srba” i “rukovodstvo SFRJ”.²⁹

14. Tužilac takođe naglašava da je Veće ranije formalno primilo na znanje više činjenica koje se tiču paravojnih jedinica, a da nije zatražilo da se one preciznije definišu.³⁰ Osim toga, on tvrdi da je njegova teza detaljno izložena i da su svi pripadnici jedinica podrazumevanih pod terminom “srpske snage” lica na čijim postupcima se potencijalno temelji krivična odgovornost optuženih.³¹

²³ Replika, par. 3.

²⁴ *Ibid.*

²⁵ Replika, par. 7, 10-12, koji se, *inter alia*, odnose na predložene činjenice br. 24, 44, 129, 131, 212, 312, 365.

²⁶ Replika, par. 9.

²⁷ *Ibid.*

²⁸ Replika, par. 4.

²⁹ *Ibid.*

³⁰ Replika, par. 6.

³¹ Replika, par.11.

15. Konačno, tužilac predlaže da se zasebnim brojem dokaznog predmeta označi spisak činjenica o kojima je već presuđeno iz prve, druge i treće odluke o formalnom primanju na znanje činjenica o kojima je već presuđeno.³²

III. MERODAVNO PRAVO

16. Pravilo 94(B) predviđa sledeće:

Na zahtev jedne od strana ili *proprio motu* pretresno veće može, nakon što sasluša strane, odlučiti da formalno primi na znanje činjenice o kojima je presuđeno ili dokumentarne dokaze iz drugih postupaka pred Međunarodnim sudom koji se odnose na pitanja o kojima je reč u tekućem suđenju.

17. Pretresno veće podseća da je već i ranije detaljno razmatralo ustaljenu sudsku praksu Međunarodnog suda u vezi s formalnim primanjem na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, na koju ovde upućuje i u celosti je uvrštava.³³

IV. DISKUSIJA

A. Preliminarna pitanja

18. Kao prvo, Veće konstatuje da je Simatovićev Podnesak o priključenju podnet nakon roka koji je Veće odredilo 18. januara 2010. godine.³⁴ Ipak, budući da je Simatovićeva odbrana prekršila rok samo za jedan dan i da je suština njenog odgovora samo to da traži isto pravno sredstvo kao ono zatraženo u Stanišićevom Odgovoru, Veće će napraviti izuzetak i smatrati da je Simatovićev Podnesak o priključenju podnet propisno.

19. Kao drugo, Veće konstatuje da je tužilac iz svog Zahteva povukao predložene činjenice br. 1, 6-10 i 12-15. Stoga one neće biti analizirane niže u tekstu.

B. Predložena činjenica mora biti jasna, konkretna i takva da se može identifikovati

³² Replika, par. 13.

³³ V. Odluka po Zahtevu tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 25. novembar 2009. (dalje u tekstu: Prva odluka o činjenicama o kojima je već presuđeno), par. 27-29, 32, 50, 61-63, 67; Odluka po Drugom zahtevu tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 28. januar 2010. (dalje u tekstu: Druga odluka o činjenicama o kojima je već presuđeno), par. 24-26, 28, 39, 45, 49-51, 56.

³⁴ V. gore, par. 1-2.

20. Na osnovu ovog kriterijuma, Stanišićeva i Simatovićeva odbrana (dalje u tekstu: odbrana) ne osporavaju sledeće predložene činjenice, koje su po mišljenju Veća dovoljno jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati: 2-5, 11, 16-41, 43-48, 50-51, 53-54, 57-86, 88-94, 96, 98-108, 110, 113-118, 120-125, 127-132, 134, 136-140, 143-144, 146-153, 155, 157-158, 161, 165, 169-188, 192-204, 208-212, 214, 216, 218-245, 247-248, 252, 254-255, 262-278, 280-281, 287-288, 291-292, 296-297, 299-300, 304, 306-307, 309-311, 313-315, 317, 321-324, 326, 328-340, 342, 344-346, 348-361, 363-364, 366-367 i 370-392.

21. Odbrana osporava predloženu činjenicu br. 49, jer se u njoj naprosto iznosi mišljenje i nema dokaznu vrednost.³⁵ Ona, povrh toga, ističe da je sadašnjom formulacijom ove činjenice značenje paragrafa 43 Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* uveliko iskrivljeno.³⁶ Odbrana naglašava da u odsustvu dodatnih dokaza u prilog takvom zaključku, Veće treba da odbije da formalno primi na znanje ovu činjenicu.³⁷ Tužilac na ovaj prigovor odgovara predlogom da Veće formalno primi na znanje činjenice koje su u osnovu predložene činjenice br. 49, a o kojima je već presuđeno.³⁸

22. Veće deli neke od bojazni odbrane, ali smatra da bi odgovarajuće pravno sredstvo bilo da ono, u cilju povećanja dokazne vrednosti predložene činjenice br. 49, pa indirektno i predložene činjenice br. 48, *proprio motu* formalno primi na znanje sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 43), koju bi bilo logično staviti između predloženih činjenica br. 48 i 49:

Oni su smatrali da nekoliko faktora ide u prilog tom uvjerenju. Prvo, neki bosanski Srbi pamtili su zločine koji su protiv Srba vršeni u Drugom svjetskom ratu i nepravdu koju su pretrpjeli za vrijeme i poslije Prvog svjetskog rata. Drugo, neki bosanski Muslimani i bosanski Hrvati slali su ekstremističke i nasilne poruke, aludirajući čak i na fizičko istrebljenje Srba u Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. Treće, oružane bande vršile su krivična djela nad Srbima ili protiv saveznih ustanova - za koje se često mislilo da su pod "dominacijom Srba" - iz nacionalističkih motiva. Takve akcije raspirivale su strah i međusobno nepovjerenje.

kao i sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 43), koju bi bilo logično staviti iza prethodnog, između predloženih činjenica br. 48 i 49:

³⁵ Stanišićev Odgovor, par. 11.

³⁶ Stanišićev Odgovor, par. 18.

³⁷ Stanišićev Odgovor, par. 11.

³⁸ Replika, par. 3.

Pored toga, bosanski Hrvati i bosanski Muslimani, koji su u tome imali podršku svojih vođa, često se nisu odazivali na mobilizaciju za sukob u Hrvatskoj, što je produbljivalo rascjep među nacionalnim strankama.

23. Odbrana osporava predložene činjenice br. 56, 126 i 133³⁹ na osnovu toga što nisu navedeni potrebni činjenični osnovi u vezi sa navodima o političkom rukovodstvu u Srbiji.⁴⁰ Veće smatra da su ove predložene činjenice dovoljno jasne u svom sadašnjem obliku.

24. Isto tako, odbrana osporava predloženu činjenicu br. 215 na osnovu toga što nisu navedeni potrebni činjenični osnovi i što nije objašnjen karakter snaga MUP.⁴¹ Veće smatra da predložena činjenica 215 u sadašnjem obliku nije dovoljno konkretna, te odbija da je formalno primi na znanje.

25. Odbrana osporava predložene činjenice br. 189, 256 i 261 na osnovu toga što se u njima u nedozvoljeno neodređenom značenju upotrebljavaju uopšteni izrazi kao što su “snage Republike Srbije” ili “paravojne grupe”.⁴² Veće napominje da, iako iz samih činjenica ne može da se odredi precizno značenje navedenih izraza, one ipak sadrže dovoljno jasne podatke da ih mogu nadopuniti drugi dokazi.

26. Veće napominje da odbrana osporava predloženu činjenicu br. 365 na osnovu njene nedovoljne jasnoće, pošto ne sadrži dodatne podatke o tome ko se nalazio u zgradi.⁴³ Povrh toga, ni činjenice koje joj prethode ili slede ne sadrže takve podatke. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio da, *proprio motu*, formalno primi na znanje sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 511), koju bi bilo logično staviti između predloženih činjenica br. 364 i 365:

Dio policajaca nesrba i vođe SDA sklonili su se u zgradu opštine, gdje su se nastavili pregovori između političkih stranaka.

27. Odbrana takođe osporava sledeće predložene činjenice kao nepotrebna uopštavanja kojima se u predmet unose “generalizacije koje stoje na putu utvrđivanju

³⁹ Veće napominje da je odbrana u svom prigovoru navela činjenicu br. 131 umesto br. 133. Međutim, iz suštine njenog prigovora jasno je da je odbrana mislila na činjenicu br. 133.

⁴⁰ Stanišićev Odgovor, par. 12.

⁴¹ Stanišićev Odgovor, par. 14.

⁴² Stanišićev Odgovor, par. 15. V. i Replika, par. 6.

⁴³ Stanišićev Odgovor, par. 16. V. i Replika, par. 10.

istine”: 42, 52, 55, 95, 97, 109, 111-112, 135, 145, 163, 168, 205-207, 246, 250-251 i 279.⁴⁴

28. Veće smatra da je predložena činjenica 111 nedovoljno jasna što se tiče obima kontrole. Veće takođe konstatuje da predložena činjenica br. 55 nije dovoljno jasna, pošto ne sadrži nikakve dodatne podatke o zajednicama koje se u njoj pominju. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajuće pravno sredstvo bilo da ono *proprio motu* formalno primi na znanje sledeće činjenice iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 48), koje bi bilo logično staviti između predloženih činjenica br. 54 i 55:

To je dovelo do stvaranja Zajednice opština Bosanske Krajine 7. aprila 1991., nakon čega su uslijedile zajednice opština Romanija, te Istočna i Stara Hercegovina, obje nastale u maju 1991.

Pored toga Veće smatra da bi reč “of” na početku druge rečenice predložene činjenice br. 55 [u engleskom originalu] trebalo izbrisati.⁴⁵

29. Veće napominje da predložena činjenica br. 163 nije dovoljno jasna jer ne sadrži dodatne podatke o naredbi za razoružanje paravojnih formacija koja se u njoj pominje. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajuće pravno sredstvo bilo da ono *proprio motu* formalno primi na znanje sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 219), koju bi bilo logično staviti između predloženih činjenica br. 162 i 163:

Dana 1. juna 1992. general Momir Talić iz 1. krajiškog korpusa naredio je svom oficiru Osmanu Selaku da razdijeli oružje paravojnim formacijama koje su bile na obuci na Manjači (Banja Luka). Dana 9. juna, u svom izvještaju, Komanda 1. krajiškog korpusa žali se na sporost kojom civilne vlasti razoružavanju paravojne formacije. Dana 18. juna Talić je izdao naređenje prema kojem je trebalo razoružati sve paravojne formacije u zoni odgovornosti korpusa. O tome je donesena odluka na sastanku Kriznog štaba ARK-a kojem je prisustvovao Talić.

⁴⁴ Stanišićev Odgovor, par. 10.

⁴⁵ Predložena činjenica br. 55 glasiće, dakle: “Vođe SDS-a pravdale su te zajednice ekonomskom nužnošću. Međutim, jedna od funkcija koju je SDS dodijelio Zajednici opština Bosanske Krajine bila je organizacija odbrane za vrijeme rata ili neposredne ratne opasnosti.”

30. Veće ne nalazi da su utemeljeni prigovori odbrane koji se odnose na predložene činjenice br. 42, 52, 95, 97, 109, 112, 145 i 250-251. Veće smatra da, premda u sledećim predloženim činjenicama ima izvesnih generalnih konstatacija, one nisu takve da bi sprečile njihovo prihvatanje na osnovu pravila 94(B): 135, 168, 205-207, 246 i 279.

31. Odbrana takođe osporava sledeće predložene činjenice na osnovu toga što se u njima nedovoljno jasno navodi o kojim paravojnim grupama je reč: 56, 141-142, 154, 156, 159-160, 162-164, 166-168, 190-191, 213, 217, 249, 253, 256-260, 282-286, 289-290, 293-295, 298, 301-303, 305, 308, 312, 316, 318-320, 325, 327, 341, 343, 347, 362, 368-369.⁴⁶ Odbrana navodi da će osporiti identitet pripadnika paravojnih jedinica u bazi više zločina – kao i vezu s optuženima, što nije učinjeno u predmetu *Krajišnik*. Stoga odbrana zahteva da se tužiocu ne dozvoli da u svoju korist upotrebi ove dokaze koji potiču iz “jasno različitog tipa predmeta – bez bitnih prigovora od strane odbrane”.⁴⁷ Tužilac odgovara da će on, ukoliko i kada činjenični zaključci po svojoj prirodi budu uopšteni i ne budu konkretno navodili o kojim je grupama reč, na suđenju izvesti dodatne dokaze.⁴⁸

32. Veće želi da naglasi da prezumpcija tačnosti činjenica po kojima je već presuđeno ne znači da se takve činjenice na suđenju ne mogu osporiti. Konačni teret uveravanja ostaje na tužiocu. Veće napominje da predložene činjenice br. 56, 141-142, 154, 190-191, 213, 217, 253, 258-259, 284-285, 290, 305, 308, 319 ne upućuju izričito na paravojne grupe, dok sledeće predložene činjenice adekvatno upućuju na konkretne paravojne grupe: 159-160, 162-163, 249, 257, 260, 282-283, 286, 293-294, 298, 312, 316, 318, 325, 327, 341, 343, 368. Veće takođe napominje da je u slučaju predloženih činjenica br. 156, 164, 166-168, 256, 289, 295, 301-303, 320, 347, 362, 369, iz samih tih činjenica ne može tačno utvrditi na koga se misli pod pomenutim paravojnim grupama, ali u njima ipak ima dovoljno jasnih podataka da ih mogu nadopuniti dodatni dokazi.

33. Veće napominje da predložena činjenica br. 87 predstavlja delimično ponavljanje predložene činjenice br. 86. Isto tako, predložena činjenica br. 119 po svemu sudeći

⁴⁶ Stanišićev Odgovor, par 26.

⁴⁷ Stanišićev Odgovor, par. 27.

⁴⁸ Replika, par. 9.

predstavlja delimično ponavljanje predložene činjenice br. 118. Veće stoga odbija predložene činjenice br. 87 i 119.

34. Konačno, Veće smatra da su sledeće predložene činjenice dovoljno jasne, konkretne i takve da se mogu identifikovati: 2-5, 11, 16-48, 50-54, 56-86, 88-110, 112-118, 120-162, 164-214, 216-364 i 366-392. Istovremeno, Veće odgađa donošenje odluke o predloženim činjenicama br. 49, 55, 163 i 365 sve dok pitanje formalnog primanja na znanje *proprio motu*, kako je izloženo u paragrafima 22, 26 i 28-29, ne bude rešeno.

C. Predložene činjenice moraju biti relevantne za predmet

35. Po ovom osnovu odbrana ne osporava nijednu od predloženih činjenica. Veće smatra da su sledeće predložene činjenice dovoljno relevantne za ovaj predmet: 2-5, 11, 16-392.

D. Činjenica ne sme sadržati zaključke ili kvalifikacije koji su suštinski pravne prirode

36. Po ovom osnovu odbrana ne osporava nijednu predloženu činjenicu. Međutim, Veće konstatuje da sledeće predložene činjenice nedozvoljeno upućuju na pravne zaključke: 280, 284, 286, 289, 290, 318, 342, 352, 353, 354, 369 i 388.

37. Ipak, umesto da odbije ove činjenice u potpunosti, Veće odlučuje da je odgovarajuće pravno sredstvo sledeće: u slučaju predložene činjenice br. 280 – brisanje njenog [u engleskom originalu] drugog dela;⁴⁹ predložena činjenica br. 286 – brisanje poslednje rečenice;⁵⁰ predložene činjenice br. 318 i 369 – brisanje navoda o pljačkanju;⁵¹

⁴⁹ Predložena činjenica br. 280 glasiće, dakle: “Te grupe su sijale teror među muslimanskim stanovništvom Bijeljine, kao i nekim Srbima.”

⁵⁰ Predložena činjenica br. 286 glasiće, dakle: “Uz pomoć Mauzerovih ljudi, Vojkan Đurković iz SDS-a Bijeljina obilazio je ljude na spisku kako bi od njih iznudio imovinu. Neki od tih Muslimana su na početku plaćali kako bi ostali u Bijeljini. Drugi su odmah zatočeni, oduzete su im dragocjenosti i prebačeni su u ‘međuprostor’ između zaraćenih strana gdje su ponekad boravili danima prije nego što su mogli preći na teritoriju pod muslimanskom kontrolom.”

⁵¹ Predložena činjenica br. 318 glasiće, dakle: “Dana 10. aprila arkanovci su na kamione utovarili desetine leševa, između ostalih, leševe djece, žena i staraca.”; predložena činjenica br. 369 glasiće: “Dana 5. avgusta, u izvještaju SJB-a Sanski Most kaže se da je u prethodna dva mjeseca primijećeno izraženo djelovanje određenih paravojnih grupa koje su se ‘otrgle’ od komande vojske i izvodile vlastite akcije, poput podmetanja eksploziva, paljenja kuća, ubijanja i drugih krivičnih djela nad stanovnicima muslimanske i hrvatske nacionalnosti, s ciljem sticanja materijalne koristi i vršenja pritiska kako bi se ti

predložena činjenica br. 342 – brisanje navoda o ubistvu.⁵² Istovremeno, Veće konstatuje da predložene činjenice br. 280, 289-290, 352-354 i 388 nije moguće redigovati tako da zadovolje zahteve pravila 94(B), pa se stoga ove predložene činjenice odbijaju. Pored toga, Veće konstatuje da predložena činjenica br. 284 predstavlja ponavljanje činjenice br. 290, te ovim odbija da je prihvati.

38. Konačno, Veće smatra da sledeće predložene činjenice ne sadrže zaključke ili kvalifikacije suštinski pravne prirode: 2-5, 11, 16-212, 213-279, 281-283, 285, 287-288, 291-317, 319-341, 343-351, 355-368, 370-387 i 389-392. Istovremeno, Veće nalaže da se tekst predloženih činjenica br. 280, 286, 318, 342 i 369 izmeni u skladu s navedenim u gornjem paragrafu 37.

E. Predložena činjenica ne sme se zasnivati na sporazumu strana u izvornom postupku

39. Po ovom osnovu odbrana ne osporava nijednu predloženu činjenicu. Veće nije ustanovilo da je ijedna predložena činjenica zasnovana na sporazumu strana u izvornom postupku.

F. Predložena činjenica ne sme biti osporavana u žalbenom postupku ili ako jeste bila osporavana, činjenica je po žalbi pravosnažno rešena

40. Po ovom osnovu odbrana ne osporava nijednu predloženu činjenicu. Veće nije ustanovilo da je ijedna od predloženih činjenica bila osporavana u žalbenom postupku ili da u njemu nije pravosnažno rešena.

G. Predložena činjenica ne sme se odnositi na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženih

stanovnici nagnali da se odsele. Osim toga, pominju se 45 eksplozije u muslimanskim kućama i poslovnim objektima, te rušenje dviju džamija. Kaže se da su registrovane četiri takve grupe, među kojima i grupa SOS, bivša paravojna formacija od oko 30 ljudi, koja je formalno stavljena pod komandu lokalne vojne jedinice.”

⁵² Predložena činjenica br. 342 glasiće, dakle: “Početkom juna jedna paravojna grupa iz Srbije je napala zatočenike željeznim šipkama sa šiljcima i lancima. Neki zatočenici su bili prisiljeni da tuku jedan drugoga.”

41. Na osnovu ovog kriterijuma odbrana ne osporava nijednu od sledećih predloženih činjenica, koje se, po mišljenju Veća, ne odnose na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženih: 2-5, 11, 16-55, 57-125, 127-132, 134-140, 143-147, 149-153, 155, 157-158, 161, 165, 169-189, 193-212, 214-216, 218-248, 250-252, 254-255, 261-281, 287-288, 291-292, 296-297, 299-300, 304, 306-307, 309-311, 313-315, 317, 321-324, 326, 328-340, 342, 344-346, 348-361, 363-367 i 370-392.

42. Odbrana osporava sledeće predložene činjenice u vezi s MUP-om Srbije, navodeći da se one odnose na dela i ponašanja optuženih: 133, 148, 190-192.⁵³ Veće zaključuje da se ove činjenice odnose na dela i ponašanje optuženih, te da se ne mogu prihvatiti u skladu s pravilom 94(B).

43. Odbrana takođe tvrdi da se sledeće predložene činjenice, koje se tiču paravojnih grupa “moraju – osim ukoliko tužilac neku konkretnu grupu poimenice izostavi iz svoje teze – smatrati tendencioznim navodima i dokazima o delima i ponašanju optuženih”: 56, 141-142, 154, 156, 159-160, 162-164, 166-168, 213, 217, 249, 253, 256-260, 282-286, 289-290, 293-295, 298, 301-303, 305, 308, 312, 316, 318-320, 325, 327, 341, 343, 347, 362, 368-369.⁵⁴ Tužilac navodi da izraz “dela i ponašanje optuženih” treba uzeti u uskom značenju, ne izuzimajući činjenice koje se odnose na grupe počinilaca.⁵⁵

44. Veće smatra da se sledeće predložene činjenice ne odnose na dela i ponašanje optuženih, već na dela i ponašanje drugih lica za koja se optuženima pripisuje krivična odgovornost: 156, 159-160, 162-164, 166-168, 213, 217, 249, 253, 256-260, 282-286, 289-290, 293-295, 298, 301-303, 305, 308, 312, 316, 318-320, 325, 327, 341, 343, 347, 362, 368-369. Istovremeno Veće navodi da sledeće predložene činjenice ne zadovoljavaju uslove za postupak po pravilu 94(B), pošto se tiču delâ i ponašanja optuženih, odnosno, postojanje UZP-a za koji se optužuju: 56, 141-142, 154. Na sličan način Veće odbija da formalno primi na znanje predloženu činjenicu br. 126.

⁵³ Stanišićev Odgovor, par. 30.

⁵⁴ Stanišićev Odgovor, par. 26.

⁵⁵ Replika, par. 9, 11.

45. Konačno, Veće zaključuje da se sledeće predložene činjenice ne odnose na dela, ponašanje ili stanje svesti optuženih: 2-5, 11, 16-55, 57-125, 127-132, 134-140, 143-147, 149-153, 155-189 i 193-392.

H. Formulacija predložene činjenice ne sme biti bitno različita od formulacije u izvornoj presudi

46. Na osnovu ovog kriterijuma odbrana ne osporava sledeće predložene činjenice, koje se, po mišljenju Veća, bitno ne razlikuju od formulacije u originalnoj presudi: 2-5, 11, 16, 18-43, 45-67, 70-74, 76, 78-117, 119-126, 128, 130, 132-154, 156-194, 196-197, 199-202, 205-211, 213-217, 220-221, 223-235, 237-238, 240-246, 248-281, 283-303, 305-324, 326, 328-341, 343-348, 351-361 i 363-392.

47. Odbrana osporava predloženu činjenicu br. 44, tvrdeći da se njome nedozvoljeno proširuje obim izvorne konstatacije iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik*.⁵⁶ Tužilac se ne protivi izmenama koje je u ovom pogledu predložila odbrana.⁵⁷ Veće zaključuje da reči “at least” i “including” [u tekstu na engleskom] treba izbrisati iz predložene činjenice br. 44. Pored toga, tipografsku grešku u reči “Belića” treba ispraviti u “Bileća”.⁵⁸

48. Odbrana osporava predloženu činjenicu br. 155, tvrdeći da su u njoj dve zasebne činjenice navedene jedna pored druge, a da nije dat relevantan kontekst za njih.⁵⁹ Veće smatra da iz sadašnje formulacije ove činjenice može slediti da je pomenuti centar u Beogradu pripadao SRS. Da bi se izbeglo moguće pogrešno predstavljanje činjenica, Veće zaključuje da bi obe rečenice iz ove činjenice trebalo tretirati kao zasebne činjenice

⁵⁶ Stanišićev Odgovor, par. 17.

⁵⁷ Replika, par. 10.

⁵⁸ Predložena činjenica br. 44 glasiće, dakle: “Srbi su se naoružavali u 31 opštini Bosne i Hercegovine: Banja Luka, Bileća, Bosanska Krupa, Bosanski Novi, Bosanski Petrovac, Bratunac, Brčko, Čelinac, Doboj, Donji Vakuf, Drvar, Foča, Gacko, Hadžići, Ilidža, Kalinovik, Kladanj, Ključ, Novi Grad, Novo Sarajevo, Pale, Prijedor, Prnjavor, Rogatica, Sanski Most, Sokolac, Šekovići, Trnovo, Višegrad, Vlasenica i Vogošća.

⁵⁹ Stanišićev Odgovor, par. 19.

po kojima je već presuđeno. Takođe, treba izbrisati reči “pored toga” sa početka druge rečenice.⁶⁰

49. Odbrana osporava predloženu činjenicu br. 212, navodeći da su iz nje nedozvoljeno izostavljene Karadžićeve Smernice.⁶¹ Tužilac se ne protivi izmenama ove činjenice.⁶² Veće navodi da predložena činjenica br. 212 nije dovoljno jasna pošto ne sadrži dodatne podatke o pravnim osnovama za premeštanja jedinica koja pominje. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio da, *proprio motu*, formalno primi na znanje sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 251), koju bi bilo logično staviti između predloženih činjenica br. 211 i 212:

U julu 1992. Radovan Karadžić je izdao “Smjernice o zadacima i načinu djelovanja i funkcionisanja snaga odbrane državnih organa i subjekata u oblasti privrednih i društvenih djelatnosti u Srpskoj Republici BiH, u uslovima ratnog stanja”.

Šta više, Veće smatra da je primereno dodati “U skladu s tim smernicama” na početak predložene činjenice br. 212.⁶³

50. Odbrana osporava predložene činjenice br. 218 i 219, navodeći da je iz njih nedozvoljeno izostavljen Ustav iz 1974. godine.⁶⁴ Veće konstatuje da predložene činjenice br. 218 i 219 u svom sadašnjem obliku nisu dovoljno jasne, pošto ne sadrže dodatne podatke o izvoru zakonskih odredbi na koje upućuju. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio da, *proprio motu*, formalno primi na znanje sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 257), koju bi bilo logično staviti između predloženih činjenica br. 217 i 218:

Ustav iz 1974. je predviđao postojanje kolektivnih opštinskih predsedništava.

⁶⁰ Predložena činjenica br. 155 glasiće, dakle: “I prije izbijanja neprijateljstava u Bosni i Hercegovini, u Beogradu je postojao centar u kojem su se okupljali dobrovoljci koji su upućivani u borbe u Bosnu i Hercegovinu.”; a predložena činjenica 155a glasiće: “Srpska radikalna stranka (u daljem tekstu: SRS) regrutovala je dobrovoljce iz Bosne i Hercegovine.”

⁶¹ Stanišićev Odgovor, par. 20.

⁶² Replika, par. 20.

⁶³ Predložena činjenica br. 212 glasiće, dakle: “U skladu s tim smernicama, aktivan i rezervni sastav policije, kao i specijalne jedinice koje nisu u sklopu ratne organizacije MUP-a, trebalo je staviti na raspolaganje vojsci ili upotrebiti za druge ratne dužnosti.”

⁶⁴ Stanišićev Odgovor, par. 21.

51. Odbrana osporava predloženu činjenicu br. 129, navodeći da je iz nje nedozvoljeno izostavljen tačan datum na koji se ona odnosi.⁶⁵ Tužilac se ne protivi izmenama ove činjenice.⁶⁶ Veće zaključuje da je odgovarajuće zameniti reči “prije tog datuma” rečima “pre 17. decembra 1992. godine”, kao i izbrisati reč “Međutim”, kojom počinje ova činjenica.⁶⁷

52. Odbrana takođe osporava uključivanje reči “thus” u predloženu činjenicu br. 131 [u tekstu na engleskom] i reči “u skladu s tim” u predloženu činjenicu br. 239.⁶⁸ Tužilac se ne protivi izmenama predložene činjenice br. 131.⁶⁹ Veće zaključuje da je odgovarajuće izbrisati reč “thus” iz predložene činjenice br. 131.⁷⁰ Veće dalje konstatuje da predložena činjenica br. 239 nije dovoljno jasna pošto ne sadrži dovoljno podataka o predmetu o kojem govori. Međutim, umesto da tu činjenicu odbije u potpunosti, Veće odlučuje da bi odgovarajuće pravno sredstvo bilo izbrisati reči “u skladu s tim” i zameniti zamenicu “ono” sintagmom “Predsjedništvo bosanskih Srba”.⁷¹

53. Kako bi se izvesne činjenice pojasnile, odbrana predlaže da se još neke činjenice iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* formalno prime na znanje.⁷² Tužilac se ne protivi ovom predlogu.⁷³

54. Veće, prema tome, formalno prima na znanje sledeće dodatne činjenice iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik*, koje zadovoljavaju uslove pravila 94(B):

a) iz paragrafa 25, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 17 i 18:

⁶⁵ Stanišićev Odgovor, par. 22.

⁶⁶ Replika, par. 10.

⁶⁷ Predložena činjenica br. 129 glasiće, dakle: “Predsjedništvo bosanskih Srba nije zvanično proglasilo ratno stanje pre 17. decembra 1992. godine.”

⁶⁸ Stanišićev Odgovor, par. 23-24.

⁶⁹ Replika, par. 10. Veće takođe konstatuje da se tužilac nije izjasnio po pitanju izmene, po predlogu odbrane, predložene činjenice br. 239.

⁷⁰ Predložena činjenica br. 131 glasiće, dakle: “Predsjedništvo bosanskih Srba u stvari je funkcionisalo sa pet članova od svog nastanka 12. maja 1992.”

⁷¹ Predložena činjenica br. 239 glasiće, dakle: “Dana 10. juna 1992. Predsjedništvo bosanskih Srba izdalo je zvaničnu odluku kojom obrazuje ratna povjereništva. Predviđeno je bilo da ratna povjereništva sačinjavaju ‘četiri člana iz redova najuticajnijih građana kriznog štaba, privrede i stranke na vlasti’ i ‘republički povjerenik’, kojeg imenuje Predsjedništvo bosanskih Srba.”

⁷² Stanišićev Odgovor, par. 31.

⁷³ Replika, par. 12.

SDS se zalagao za očuvanje savezne Jugoslavije, pravnu državu i ravnopravnu raspodjelu vlasti između tri glavne nacionalne grupe u Bosni i Hercegovini

b) iz paragrafa 27, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 25 i 26:

Ove tri stranke su onda formirale koalicionu vladu.

c) iz paragrafa 35, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 41 i 42:

U isto vrijeme, bosanski Hrvati i bosanski Muslimani, prateći događaje u Sloveniji i Hrvatskoj koje su tada bile na putu da ostvare nezavisnost, počeli su da spremaju oružje, pa čak i da organizuju svoje oružane grupe. Ti procesi postali su intenzivniji tokom 1991. i u prvim mjesecima 1992. godine.

d) iz paragrafa 40, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 43 i 44:

Dopremanje naoružanja vršeno je sa Ravne Romanije, Pala, Sokolca, Kalinovika, selo Nedavići, Trnovo, selo Tošići, Hadžići, kasarna Jusuf Džonlagić, Lukavica i Nedarići.” Ti “ilegalni” sastanci, organizovani na Ilidži, održavani su u saradnji s predstavnicima lokalnog SDS-a i u skladu s uputstvima SDS-a.

e) iz paragrafa 192, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 137 i 138:

Na sjednici skupštine bosanskih Srba od 27. marta 1992. Karadžić je naredio poslanicima da pod komandu JNA, gdje je moguće, stave srpski TO, što su u suštini bile opštinske odbrambene snage.

f) iz paragrafa 192, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 139 i 140:

Ministarstvo je takođe naredilo mobilizaciju i pozvalo na saradnju štabova TO-a i JNA, pod jedinstvenom komandom, tamo gdje je to moguće.

g) iz paragrafa 232, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 178 i 179:

Zakonom o unutrašnjim poslovima ministar unutrašnjih poslova je ovlašten da obrazuje dodatne policijske jedinice za izvršenje konkretnih zadataka, ako je to potrebno radi očuvanja javnog reda i mira.

h) iz paragrafa 244, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 200 i 201:

MUP je bio odgovoran ministru unutrašnjih poslova, koji je prije svega odgovarao Predsjedništvu, a potom vladi.

i) iz paragrafa 276, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 239 i 240:

Republički povjerenik je bio zadužen za imenovanje opštinskih ratnih povjereništava, kao i zato da im stavi na raspolaganje svoje stručno znanje i drugu vrstu pomoći.

j) iz paragrafa 283, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 244 i 245:

U vrijeme obrazovanja kriznih štabova SDS-a, JNA je bila glavna vojna organizacija u opštinama Bosne i Hercegovine.

k) iz paragrafa 306, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 281 i 282:

Iz Bijeljine su zbog pritiska i zlostavljanja odlazili i Muslimani i Srbi.

l) iz paragrafa 340, a treba je logično staviti između predloženih činjenica br. 299 i 300:

Tamo su Muslimani osnovali krizni štab i utvrdili liniju odbrane južno od Doboja kako bi spriječili da Srbi preuzmu kontrolu nad cijelom opštinom Doboj.

55. Veće konstatuje da predložena činjenica br. 68 nije dovoljno jasna, pošto ne sadrži nikakve dodatne podatke o tome kada je dat predlog o kojem govori. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio da se na početak prve rečenice doda: “U jesen 1991. godine”.⁷⁴

56. Veće konstatuje da predložena činjenica br. 77 nije dovoljno jasna, pošto ne sadrži nikakve dodatne podatke o sednici o kojoj govori. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio da se reči “na istoj sednici” na početku prve rečenice zamene rečima “na toj osnivačkoj sednici”.⁷⁵

57. Veće konstatuje da predložena činjenica br. 195 nije dovoljno jasna, pošto ne sadrži nikakve dodatne podatke o jedinicama SOS o kojima govori. Osim toga, podaci o tome ne mogu se naći ni u jednoj od činjenica koje prehode ili slede. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio brisanje druge rečenice.⁷⁶

⁷⁴ Predložena činjenica br. 68 glasiće, dakle: “U jesen 1991. godine Kljuić je predložio da Bosna i Hercegovina prizna postojeće granice Hrvatske i Srbije i Crne Gore, kako te države ne bi tražile ništa od teritorije Bosne i Hercegovine.”

⁷⁵ Predložena činjenica br. 77 glasiće, dakle: “Na toj sjednici poslanici bosanskih Srba usvojili su rezoluciju da ‘srpski narod u Bosni i Hercegovini ostaje u zajedničkoj državi Jugoslaviji, sa Srbijom, Crnom Gorom, SAO Krajinom, SAO Slavonija, Baranja i Zapadni Srem, te drugima koji se za taj ostanak izjasne’, ukoliko to potvrdi plebiscit.”

⁷⁶ Predložena činjenica br. 195 glasiće, dakle: “Već 29. aprila Stojan Župljanin, načelnik CSB-a Banja Luka, imao je na raspolaganju naoružana borbena vozila, protivavionsku artiljeriju i helikoptere.”

58. Veće konstatuje da predložena činjenica br. 222 nije dovoljno jasna, pošto ne sadrži nikakve dodatne podatke o pravnim instrumentima o kojima govori. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, pregledavši Prvostepenu presudu u predmetu *Krajišnik*, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio izbrisati drugi deo prve rečenice, kao i reč “naprotiv” posle toga.⁷⁷

59. Veće konstatuje da predložena činjenica br. 342 nije dovoljno jasna, pošto ne sadrži nikakve dodatne podatke o tome gde su muškarci držani u pritvoru. Osim toga, podaci o tome ne mogu se naći ni u jednoj od okolnim činjenica koje prethode ili slede. Međutim, umesto da odbije ovu činjenicu u potpunosti, Veće odlučuje da bi odgovarajući pravni lek bio da ono, *proprio motu*, formalno primi na znanje sledeću činjenicu iz Prvostepene presude u predmetu *Krajišnik* (paragraf 372), koju logično treba staviti između predloženih činjenica br. 341 i 342:

Od kraja maja 1992. nadalje, Muslimani su bili zatočeni u zgradi Doma kulture u selu Čelopek.

60. Takođe, kako bi pojasnilo određene predložene činjenice, Veće briše reči “kao što je već rečeno” iz druge rečenice predložene činjenice 118⁷⁸, reči “shodno tome” sa početka prve rečenice predložene činjenice 127⁷⁹, reči “kao što je već rečeno” sa početka predložene činjenice 198⁸⁰, kao i reči “kako smo već objasnili” iz druge rečenice predložene činjenice 236.⁸¹ Veće takođe zaključuje da treba dodati reči “kako su tvrdili” u

⁷⁷ Predložena činjenica br. 222 glasiće, dakle: “Krizni štabovi nastali su u republici bosanskih Srba krajem 1991. i početkom 1992. Oni su nastali kao organi SDS-a, a tek kasnije su se transformisali su u organe republike bosanskih Srba”.

⁷⁸ Predložena činjenica br. 118 glasiće, dakle: “Početkom aprila 1992., SNB je prerastao u izvršni organ koji je izdavao naloge opštinskim kriznim štabovima i TO-u i od njih primao izvještaje. SNB je održavao zajedničke sjednice s vladom bosanskih Srba kako bi odlučivali o vojnim, političkim i administrativnim pitanjima.”

⁷⁹ Predložena činjenica br. 127 glasiće, dakle: “Predsjedništvo je bilo dobro upoznato sa opštom situacijom u republici. Štaviše, u pravilu su članovi Predsjedništva, obično Karadžić, izvještavali Skupštinu o vojnoj i strateškoj situaciji u republici bosanskih Srba.”

⁸⁰ Predložena činjenica br. 198 glasiće, dakle: “Dana 16. aprila 1992. ministar odbrane Bogdan Subotić proglasio je stanje neposredne ratne opasnosti u republici bosanskih Srba i naredio potpunu mobilizaciju. Subotićeva naredba omogućila je vlastima preduzimanje ‘svih neophodnih mjera koje proističu iz stanja’.”

⁸¹ Predložena činjenica br. 236 glasiće, dakle: “Jedina razlika među njima je bila ta što su krizni štabovi trebali zamijeniti samo skupštine opština, a ratna predsjedništva i ratna povjereništa trebala su da zamjene i skupštinu i izvršni odbor. U praksi, međutim, možda uopšte nije bilo nikakve razlike, pošto su krizni štabovi već djelovali kao izvršni organi.”

predloženu činjenicu 17⁸², ime “Mićo” pre prezimena “Stanišić” u predložene činjenice 203 i 204⁸³, reč “na” na početak predložene činjenice 247⁸⁴, reč “nekoliko” u prvu rečenicu predložene činjenice 304⁸⁵, i reči “Adil Draganović” u prvu rečenicu predložene činjenice 362.⁸⁶

61. Veće zaključuje da reč “Mauzer” u predloženoj činjenici br. 282 treba zameniti sa “Ljubiša (Mauzer) Savić”⁸⁷, reč “optuženi” treba zameniti s “Momčilo Krajišnik” u predloženoj činjenici br. 69⁸⁸, pogrešno napisanu reč “as” [u tekstu na engleskom] treba ispraviti u “was” u predloženoj činjenici br. 75⁸⁹, pogrešno napisan naziv sela “Divić” treba ispraviti u “Divič” u predloženim činjenicama br. 325, 327, 349-350.⁹⁰ Što se tiče

⁸² Predložena činjenica br. 17 glasiće, dakle: “Od samog nastanka SDS-a, jedna od značajnih stavki naglašenih u njegovom političkom programu bila je zaštita srpskog naroda, koji je, kako su tvrdili, u lošijem položaju od ostalih zbog navodno niskog nataliteta i zbog načina na koji je Bosna i Hercegovina podjeljena na opštine, čime su Srbi praktično postali nacionalna manjina na područjima na kojima bi inače mogli biti u većini.”

⁸³ Predložena činjenica br. 203 glasiće, dakle: “Pored toga, MUP je tijesno sarađivao s VRS-om. Dana 15. maja 1992. Mićo Stanišić je naredio da se svi zaposleni u MUP-u organizuju u ‘ratne jedinice’”; a predložena činjenica br. 204 glasiće: “Tom naredbom ozvaničena je saradnja jer je u njoj objašnjeno kako jedinice MUP-a treba da sarađuju s VRS-om. Mićo Stanišić je ovlastio načelnike centara službi bezbjednosti da provedu taj plan.”

⁸⁴ Predložena činjenica br. 247 glasiće, dakle: “Na sjednici skupštine bosanskih Srba održanoj 27. marta 1992. Karadžić je preporučio da se tamo gdje je to moguće jedinice TO-a koje su osnovali krizni štabovi stave pod komandu JNA. Neke od tih jedinica su se pripojile JNA dok su se neke druge postojeće snage bosanskih Srba priključile TO-u.”

⁸⁵ Predložena činjenica br. 304 glasiće, dakle: “Negdje 22. juna svjedok i nekoliko drugih zatočenika odvezeni su oklopnim kamionima u diskoteku u Usori u opštini Doboj. Srpski stražari su ih zbili u zgradu zajedno s već prisutnim zatočenicima i onda ih tukli. Jedan stariji čovjek je umro zbog teških uslova.”

⁸⁶ Predložena činjenica br. 362 glasiće, dakle: “Dana 11. aprila 1992., svjedok Adil Draganović, predsjednik Opštinskog suda u Sanskom Mostu, Musliman, primio je prijeteće pismo koje su potpisali pripadnici “Belih orlova” u kojem se kaže da on i zamjenik opštinskog tužioca Enver Cerić, takođe Musliman, moraju otići iz Sanskog Mosta do 15. maja 1992. ili će njihove porodice nastradati.”

⁸⁷ Predložena činjenica br. 282 glasiće, dakle: “Dana 15. juna 1992. Ljubiša (Mauzer) Savić je rekao da je Predsjedništvo SAO Semberija-Majevice odlučilo da smijeni Muslimane na rukovodećim položajima u Bijeljini, a ukoliko se i dalje nastavi ‘genocid nad srpskim narodom’ u Bosni i Hercegovini, svi Muslimani će biti otpušteni sa posla i istjerani s teritorije.”

⁸⁸ Predložena činjenica br. 69 glasiće, dakle: “Momčilo Krajišnik, Karadžić i Koljević nisu se složili s tim prijedlogom, nego su ustrajali na stanovištu da Bosna i Hercegovina ili mora da u cijelosti ostane u Jugoslaviji ili da bude podijeljena: zapadna Hercegovina će ući u sastav Hrvatske, a bosanski Srbi će se priključiti Jugoslaviji.”

⁸⁹ Predložena činjenica br. 75 glasiće, dakle: “Dana 24. oktobra 1991. poslanici SDS-a održali su odvojenu sjednicu i osnovali Skupštinu srpskog naroda Bosne i Hercegovine (skupština bosanskih Srba). [Krajišnik] je izabran za predsjednika te Skupštine. Nikola Koljević, Biljana Plavšić, Radovan Karadžić, Milutin Najdanović i Miodrag Simović su ‘ovlašćeni za predstavljanje i zaštitu interesa srpskog naroda u Bosni i Hercegovini.’ Odlučeno je da još neko vrijeme predstavnici Srba u republičkim organima ne napuštaju svoje funkcije i da nastave vršiti svoje dužnosti ‘u skladu sa zakonom’.”

⁹⁰ Predložena činjenica br. 325 glasiće, dakle: “Takođe, krajem aprila ili početkom maja, srpske snage zatražile su predaju muslimanskog sela Divič. Međutim, prije nego što je istekao rok za predaju, srpske

ove poslednje, reč “Cmi” treba zameniti sa “Crni”.⁹¹ Konačno, reč “extensive” treba zameniti rečju “extensively” u predloženoj činjenici 327 [na engleskom].⁹²

62. Konačno, Veće zaključuje da se sledeće predložene činjenice bitno ne razlikuju od njihove formulacije u izvornim presudama: 2-5, 11, 16, 18-43, 45-67, 70-74, 76, 78-117, 119-126, 128, 130, 132-154, 156-194, 196-197, 199-202, 205-211, 213-217, 220-221, 223-235, 237-238, 240-246, 248-281, 283-303, 305-324, 326, 328-341, 343-348, 351-361, 363-392. Dalje, Veće nalaže da se predložene činjenice br. 17, 44, 68, 69, 75, 77, 118, 127, 129, 131, 155, 195, 198, 203, 204, 222, 236, 239, 247, 282, 304, 325, 327, 349-350 i 362 preformulišu. Pored toga, predloženu činjenicu br. 155 treba podeliti u dve zasebne činjenice o kojima je već presuđeno. Istovremeno, Veće odlaže svoju odluku o predloženim činjenicama br. 212, 218, 219 i 342 dok kad pitanje u vezi s formalnim primanjem na znanje *proprio motu* ne bude rešeno, kako je izloženo u gornjim paragrafima 49-50 i 59.

I. Rezidualno diskreciono ovlašćenje Veća

63. Osim što je gore analiziralo zahteve pravila 94(B), koristeći svoje diskreciono ovlašćenje Veće je pažljivo ocenilo i da li bi prihvatanje predloženih činjenica doprinelo sudskoj ekonomičnosti, a da istovremeno ne bude na štetu prava optuženih.

64. Odbrana tvrdi da prihvatanje tako velikog broja činjenica o kojima je već presuđeno na optužene stavlja prevelik teret pobijanja.⁹³ Veće zaključuje da, premda tužilac traži formalno primanje na znanje velikog broja činjenica, u kontekstu čitavog

snage, u čijem sastavu su bili arkanovci, ‘Beli orlovi’ i rezervni policajci, napale su Divič.”; predložena činjenica 327 glasi: “Približno 28. maja pripadnici ‘Žutih osa’ natjerali su između 400 i 500 Muslimana iz sela Divič, među kojima žene, djecu i starce, da uđu u autobuse i rekli im da će ih odvesti na muslimansku teritoriju.”; predložena činjenica br. 349 glasi: “U aprilu i maju 1992. srpske snage napale su druga sela u opštini Zvornik, uključujući i Divič.”

⁹¹ Predložena činjenica br. 350 glasi, dakle: “Napad na Divič natjerao je oko 1.000 mještana Muslimana u bijeg. Nije im bilo dozvoljeno da se vrte kućama, a paravojne jedinice su natjerale njih 400 do 500 da uđu u autobuse koji su ih odvezli u Crni Vrh.”

⁹² Predložena činjenica br. 327 glasi, dakle: “Mnogi su zatočeni na raznim lokacijama u opštini. Na primjer, srpska policija, arkanovci i pripadnici ‘Belih orlova’ zatočili su Muslimane u fabriku ‘Alhos’ u dijelu Zvornika zvanom Karakaj, gdje su Muslimani podvrgnuti velikom zlostavljanju.”

⁹³ V. Stanišićev Odgovor, par. 4.

suđenja one se, ipak, i u tom broju mogu obraditi i dovoljno su relevantne. Prema tome, sam broj predloženih činjenica ne predstavlja razlog za to da se one ne prihvate.

65. Odbrana iznosi, upućujući na svoj raniji podnesak, nekoliko drugih argumenata protiv načina na koji se tužilac u ovom predmetu poziva na postupak u vezi s činjenicama o kojima je već presuđeno.⁹⁴ Veće je ove argumente već odbacilo u svojim prethodnim odlukama, te upućuje strane u postupku na zaključke donete u tim odlukama.⁹⁵

V. DISPOZITIV

66. Na osnovu gorenavedenih razloga i u skladu s pravilima 54 i 94(B) Pravilnika, Veće:

ODOBRAVA Zahtev delimično; i

FORMALNO PRIMA na znanje sledeće predložene činjenice:

1) 2-5, 11, 16, 18-43, 45-48, 50-54, 57-67, 70-74, 76, 78-86, 88-110, 112-117, 120-125, 128, 130, 132, 134-140, 143-147, 149-153, 156-162, 164-189, 193-194, 196-197, 199-202, 205-211, 213-214, 216-217, 220-221, 223-235, 237-238, 240-246, 248-279, 281, 283, 285, 287- 288, 291-303, 305-317, 319-324, 326, 328-341, 343-348, 351, 355-361, 363-364, 366-368, 370-387 i 389-392;

2) 17, 44, 68, 69, 75, 77, 118, 127, 129, 131, 155, 195, 198, 203, 204, 222, 236, 239, 247, 280, 282, 286, 304, 318, 325, 327, 349-350, 362, 369 pod uslovom da se unesu izmene predviđene ovom odlukom;

3) Dodatne činjenice navedene u paragrafu 54 ove odluke;⁹⁶

⁹⁴ Stanišićev Odgovor, par. 4 i 5, u kojima se upućuje na Odgovor odbrane na Zahtev tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 1. maja 2007. godine i Obaveštenje tužioca o Zahtevu za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno od 14. maja 2007. godine, 29. maj 2007, par. 5-14.

⁹⁵ V. Odluka po Zahtevu tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 25. novembar 2009, par. 84 i dalje. V. i Odluka po Drugom zahtevu tužioca za formalno primanje na znanje činjenica o kojima je već presuđeno, 28. januar 2010, par. 68 i dalje.

⁹⁶ Ove činjenice će biti označene brojevima 17a, 25a, 41a, 43a, 137a, 139a, 178a, 200a, 129a, 244a, 281a, odnosno 299a.

NALAŽE da se predložena činjenica br. 155 podeli;

ODLAŽE donošenje svoje odluke u vezi s predloženim činjenicama br. 49, 55, 163, 212, 218, 219, 342 i 365;

POZIVA strane u postupku da najkasnije 1. septembra 2010. dostave svoj stav po pitanju *proprio motu* formalnog primanja na znanje nekoliko dodatnih činjenica;

ODBIJA Zahtev u ostalom delu.

Sastavljeno na engleskom i na francuskom jeziku, pri čemu se merodavnom smatra verzija na engleskom.

/potpis na originalu/
sudija Alphons Orie,
predsedavajući

Dana 23. jula 2010. godine
U Hagu,
Holandija

[pečat Međunarodnog suda]